

بسم الله الرحمن الرحيم

شرح دعای ابوحمزه ثمالی از آیت الله جوادی آملی دامت برکاته (قسمت هفدهم - آخر)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ .

إِلَهِي لَوْ قَرَنْتَنِي بِالْأَصْفَادِ وَ مَنَعْتَنِي سَيْبِكَ ، (سَيْب) یعنی عطا . مِنْ بَيْنِ الْأَشْهَادِ وَ دَلَّلْتَ عَلَى فَضَائِحِي عِيُونَ الْعِبَادِ وَ أَمَرْتَ بِي إِلَى النَّارِ وَ حُلَّتْ بَيْنِي وَ بَيْنَ الْأَبْرَارِ مَا قَطَعْتُ رَجَائِي مِنْكَ وَ مَا صَرَفْتُ تَأْمِيلِي لِلْعَفْوِ عَنْكَ . وَ أَخْرَجَ حُبَّ الدُّنْيَا مِنْ قَلْبِي

گر چه همواره راه نیایش عبد و مولا باز است، ولی برای زمان مشخص مانند ماه مبارک رمضان که عید اولیای الهی است، فضیلت مخصوص است...

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ . بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ . إِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ . (1)

وجود مبارک امام سجاد سلام الله علیه در دعای سحرهای ماه مبارک رمضان حال تبهکار تائب را چنین ترسیم می کند؛ عرض می کند:

پروردگارا ! نه تنها اگر مرا از در لطف و رحمت برانی من ناامید نمی شوم، بلکه اگر مرا به دوزخ ببری و مرا ببندی و بسته عذاب بکنی و در بین مردم قیامت، علی رؤس الأشهاد اسرار مرا علنی کنی، مرا مفتضح و رسوا کنی، بین من و بین اولیای جدائی بیندازی، بین من و ابرار و اخیار تفرقه بیفکنی و مرا در دوزخ به عذاب روحی و جسمی معذب کنی، باز دست از تو بر نمی دارم ! زیرا محبت تو در دل من جایگزین است

اصل هستی من از توست، دوام هستی ام از توست، تبدیل جهل به علم، تبدیل عجز به قوت، تبدیل تهی دستی به توانگری، تبدیل هراس و خوف به امن، تبدیل گرسنگی و تشنگی به سیرابی و سیر شدن، همه این نعم ظاهره و باطنه از توست. همه اینها را در کنار سفره انعام تو دارم. بنابراین دست از مهر تو بر نمی دارم.

خدا! من آنچنان نیستم که در برابر تو عناد بورزم . من مهربانی تو را در دل جا دارم ، محبت و صفا و وفای تو را در دل تعبیه کرده ام . طوری که اگر مرا برانی، باز دوست توام . مرا تعذیب کنی، ببندی، باز دوست توام؛ مرا رسوا و مفتضح کنی ، باز دوست توام . مرا بسوزانی، باز دوست توام . چون برای من روشن شده است که در کنار سفره تو نشستم و تو را معصیت کردم.

ذات اقدس إله در قبال این گروه، مردمی را می ستاید، معرفی می کند که آنها در اثر اعتیال به کفر وقتی به جهنم رفتند، به خدا عرض می کنند: ما را نجات بده! خدا می فرماید: كَلَّا، لَوْ رُدُّوا لَعَادُوا لِمَا نُهُوا عَنْهُ . (2) اینها اگر از جهنم به دنیا برگردند، باز دست از گناه بر نمی دارند. زیرا عادت برای اینها طبیعت ثانیه شد.

همه ما، مخصوصاً جوان ها و نوجوان ها باید بدانیم؛ اگر خدای ناکرده انسان به کار بد عادت کرده است، به جهنم هم برود، آن عذاب را ببیند، باز اصلاح نخواهد شد. خدا می فرماید: اگر ما حرف او را ترتیب اثر بدهیم و او را از جهنم به بیرون جهنم ببریم، به دنیا ببریم، با این که دنیا منقرض شد، بر فرض محال ما او را از جهنم به دنیا ببریم ، باز او دست از گناه بر نمی دارد. چون به گناه عادت کرده است.

همه، مخصوصاً جوان ها و نوجوان ها باید بدانند که اگر کسی خدای ناکرده به گناه عادت کرده است، یک امر زشتی برای او زیبا جلوه کرد، یک باطلی برای او حق جلوه کرد، یک دروغی برای او صدق تجلی کرد، چنین کسی به زشتی عادت می کند و اگر ده ها بار عذاب بشود، باز دست از زشتی بر نمی دارد. و اگر بمیرد و بعد از مرگ حقایقی را دیگران ببینند، برای او روشن بشود، باز

باور نمی‌کند . و اگر به جهنم برود و از جهنم بیرون بیاید و دوباره به دنیا برگردد، باز دست از گناه بر نمی‌دارد. "كَلَّا لَوْ رُدُّوا لَعَادُوا لِمَا نُهُوا عَنْهُ." این آیه، همه ما، مخصوصاً پدران و مادران را، اولیای مدرسه و منزل را راهنمایی می‌کند که در تربیت نوباوگان و نوسالان و جوانان و نوجوانان کمال کوشش را رعایت کنند.

به هر تقدیر وجود مبارک امام سجاد حال گنهکار را در سحرهای ماه مبارک رمضان چنین ترسیم می‌کند؛ عرض می‌کند: خدایا! من آنچنان نیستم که در برابر تو عناد بورزم . من مهربانی تو را در دل جا دارم ، محبت و صفا و وفای تو را در دل تعبیه کرده‌ام . طوری که اگر مرا برانی، باز دوست توام . مرا تعذیب کنی، ببندی، باز دوست توام؛ مرا رسوا و مفتضح کنی ، باز دوست توام . مرا بسوزانی، باز دوست توام . چون برای من روشن شده است که در کنار سفره تو نشستم و تو را معصیت کردم.

وجود مبارک امام سجاد عرض می‌کند: پروردگارا ! محبت دنیا را از دلم بیرون ببر . هر چیزی انسان را از نام و یاد خدا اعراض می‌دهد، دنیاست. گاهی تحصیل است، گاهی علم است، گاهی عرفان است، گاهی کسب است، گاهی شغل و میز و صندلی و پست و جاه و مانند آن است. هر چه که انسان را از یاد خدا اعراض می‌دارد، او دنیاست . و حبّ چنین چیزی هم رَأْسُ كُلِّ خَطِيئَةٍ است.

این از آن جمله‌های روشن این دعای ابوحمزه ثمالی است:

إِلَهِی لَوْ قَرَّنَتْنِی بِالْأَصْفَادِ وَ مَنَعْتَنِی سَبِیْکَ ، (سَبِیْ) یعنی عطا . مِنْ بَیْنِ الْأَشْهَادِ وَ دَلَّلْتَ عَلَی فَضَائِحِی عُیُونَ الْعِبَادِ وَ أَمَرْتَ بَیْ إِلَى النَّارِ وَ حُلَّتْ بَیْنِی وَ بَیْنَ الْأَبْرَارِ مَا قَطَعْتُ رَجَائِی مِنْکَ وَ مَا صَرَفْتُ تَأْمِیْلِی لِلْعَفْوِ عَنْکَ

چون هیچ گاه من نعمت‌های تو را فراموش نمی‌کنم.

بعد عرض می‌کند: پروردگارا ! در درجه اول درودت را بر محمد و آل محمد (علیهم الصّلاه و علیهم السّلام) نازل بفرما ! این دعا که مستجاب شد، آن ادعیه بعدی هم مستجاب خواهد شد.

وَ أَخْرِجْ حُبَّ الدُّنْیَا مِنْ قَلْبِی

این از نظر تحلیل مسئله عقلی، ریشه یابی کردن مسئله گناه است. چون حُبُّ الدُّنْیَا رَأْسُ كُلِّ خَطِيئَةٍ (3) و رَأْسُ كُلِّ خَطِيئَةٍ هم حُبُّ الدُّنْیَا (4) است.

وجود مبارک امام سجاد عرض می‌کند: پروردگارا ! محبت دنیا را از دلم بیرون ببر . هر چیزی انسان را از نام و یاد خدا اعراض می‌دهد، دنیاست. گاهی تحصیل است، گاهی علم است، گاهی عرفان است، گاهی کسب است، گاهی شغل و میز و صندلی و پست و جاه و مانند آن است. هر چه که انسان را از یاد خدا اعراض می‌دارد، او دنیاست. و حبّ چنین چیزی هم رَأْسُ كُلِّ خَطِيئَةٍ است.

امام سجاد عرض می‌کند که: محبت دنیا را که رأس هر خطا است از دل من بیرون ببر، بین من و بین رسول گرامی و عترت طاهرین اُلفت برقرار کن و جمع کن و مرا به درجه توبه نائل کن، من که توبه کنم . و گریه که بهترین کمک هست در این راه، مرا بر گریه کردن کمک بکن.

گریه معاون خوبی است، معین خوبی است، تو معین من باش بر معین، تو معاون من باش بر معین، أَعِنِّي بِالْبُكَاءِ عَلَى نَفْسِي .
برای این که من با تصویف و وقت گذرانی و با آمال و امیال عمرم را به پایان رساندم و الآن دارم ناامید می شوم. گرچه ناامید
نخواهم شد، چون یأس کُفر است و پروردگارا ! به درگاه تو امیدوارم.

امیدواریم که امید هر امیدواری را ذات اقدس إله ترتیب اثر بدهد.

غَفَرَ اللَّهُ لَنَا وَلَكُمْ وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

پی نوشت ها :

1- سوره بقره / آیه 186

2- سوره انعام / آیه 28

3- کافی / جلد 2 / صفحه 131

4- کافی / جلد 2 / صفحه 315 - .. ابی عبد الله (ع) قال : رَأْسُ كُلِّ خَطِيئَةٍ حُبُّ الدُّنْيَا

منبع: تبیان

#گروه_صهبای_رمضان

معاونت فرهنگی تربیتی مرکز آموزش های غیرحضوری

<http://vufarhangi.whc.ir>